

Pers en Voorlichting

Hof van Justitie van de Europese Unie

PERSCOMMUNIQUÉ nr. 159/18

Luxemburg, 19 oktober 2018

Beschikking van de vicepresident van het Hof in zaak C-619/18 R
Commissie/Polen

Polen moet de toepassing van de nationale bepalingen over de verlaging van de pensioenleeftijd van de rechters van de hoogste rechterlijke instantie met onmiddellijke ingang schorsen

De beschikking van de vicepresident van het Hof is met terugwerkende kracht van toepassing op de rechters van de Sąd Najwyższy, de hoogste rechterlijke instantie van Polen, die door deze bepalingen zijn getroffen

Op 3 april 2018 is de nieuwe Poolse wet op de Sąd Najwyższy, de hoogste rechterlijke instantie van Polen, (hierna: „wet op de Sąd Najwyższy”) in werking getreden. Bij deze wet is de pensioenleeftijd van de rechters van de Sąd Najwyższy verlaagd tot 65 jaar. De nieuwe leeftijdsgrens is van toepassing met ingang van de datum van inwerkingtreding van de wet. De rechters van de Sąd Najwyższy kunnen hun rechtsprekende functies ook na het bereiken van de leeftijd van 65 jaar blijven vervullen, maar daarvoor moeten zij een verklaring overleggen dat zij hun ambt willen blijven uitoefenen en een certificaat dat hun gezondheidstoestand daarvoor toereikend is. Daarnaast moet de Poolse president zijn toestemming geven.

Volgens de wet moesten de zittende rechters van de Sąd Najwyższy die voor de datum van inwerkingtreding ervan of uiterlijk op 3 juli 2018 de leeftijd van 65 jaar hadden bereikt, op 4 juli 2018 met pensioen, behalve als zij uiterlijk op 3 mei 2018 een dergelijke verklaring en een dergelijk certificaat hadden overgelegd en de Poolse president zijn toestemming had gegeven om het ambt als rechter van de Sąd Najwyższy te blijven uitoefenen.¹ Bij deze beslissing is de Poolse president aan geen enkel criterium gebonden en de beslissing kan niet door een rechter worden getoetst. Voorts verleent de wet op de Sąd Najwyższy de Poolse president de bevoegdheid om tot en met 3 april 2019 naar eigen inzicht het aantal rechters van de Sąd Najwyższy te verhogen.

Op 2 oktober 2018 heeft de Commissie beroep wegens niet-nakoming ingesteld bij het Hof van Justitie.² De Commissie meent dat Polen het Unierecht heeft geschonden door, ten eerste, de pensioenleeftijd te verlagen en deze toe te passen op de rechters die tot en met 3 april 2018 zijn benoemd, en, ten tweede, de Poolse president de discretionaire bevoegdheid te verlenen om de ambtstermijn van de rechters van de Sąd Najwyższy te verlengen.³

In afwachting van het arrest van het Hof heeft de Commissie het Hof in kort geding verzocht Polen te gelasten de volgende voorlopige maatregelen te nemen: 1) de toepassing van de nationale bepalingen over de verlaging van de pensioenleeftijd van de rechters van de Sąd Najwyższy schorsen; 2) alle noodzakelijke maatregelen nemen om ervoor te zorgen dat de rechters van de Sąd Najwyższy die geraakt worden door de betwiste bepalingen hun ambt op dezelfde post kunnen uitoefenen, met hetzelfde statuut en dezelfde rechten en arbeidsvoorwaarden als voor de

¹ De rechters van de Sąd Najwyższy die in de periode van 4 juli 2018 tot en met 3 april 2019 de leeftijd van 65 jaar bereiken, gaan op 3 april 2019 met pensioen, behalve als zij voor 3 april 2019 de vereiste verklaring en het vereiste certificaat overleggen en de Poolse president toestemming geeft voor de verlenging van hun ambtstermijn bij de Sąd Najwyższy. Voor de rechters die voor 3 april 2018 zijn benoemd en na 3 april 2019 de pensioengerechtigde leeftijd bereiken, geldt voor de verlenging van de ambtstermijn na het bereiken van de leeftijd van 65 jaar de algemene regeling, die inhoudt dat zij een verklaring en een certificaat moeten overleggen en dat de Poolse president toestemming moet verlenen.

² Zaak [C-619/18](#).

³ Artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU en artikel 47 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie.

inwerkingtreding van de wet op de Sąd Najwyższy; 3) geen rechters bij de Sąd Najwyższy benoemen in de plaats van de rechters van de Sąd Najwyższy die door deze bepalingen worden geraakt en geen nieuwe president van de Sąd Najwyższy benoemen of de persoon aanwijzen die belast is met de leiding van de Sąd Najwyższy in de plaats van de eerste president totdat de nieuwe eerste president is benoemd; 4) de Commissie uiterlijk een maand na de kennisgeving van de beschikking (van de vicepresident) van het Hof, en daarna elke maand, op de hoogte stellen van alle maatregelen die Polen heeft genomen om deze beschikking volledig uit te voeren.

Volgens de rechtspraak van het Hof kunnen dergelijke voorlopige maatregelen door de kortgedingrechter alleen worden toegewezen als 1) wordt aangetoond dat zij op het eerste gezicht feitelijk en rechtens gerechtvaardigd zijn en 2) deze maatregelen spoedeisend zijn in die zin dat het noodzakelijk is dat zij al vóór de definitieve beslissing worden gelast en effect sorteren om ernstige en onherstelbare schade aan de belangen van de Unie te voorkomen. De kortgedingrechter weegt waar nodig ook de belangen die in het geding zijn tegen elkaar af.

Bij haar beschikking van vandaag wijst de vicepresident van het Hof, Rosario Silva de Lapuerta, op verzoek van de Commissie en voordat Polen zijn opmerkingen in de kortgedingprocedure heeft ingediend⁴, alle vorderingen van de Commissie voorlopig toe tot de uitspraak van de eindbeschikking in die kortgedingprocedure.

Ten eerste benadrukt de vicepresident met betrekking tot de voorwaarde dat de maatregelen op het eerste gezicht feitelijk en rechtens gerechtvaardigd zijn, zonder zich erover uit te hoeven spreken of dat het geval is, dat de argumenten van de Commissie niet op het eerste gezicht kennelijk niet-ontvankelijk of ongegrond lijken. Derhalve kan niet worden uitgesloten dat is voldaan aan de voorwaarde dat de maatregelen op het eerste gezicht feitelijk en rechtens gerechtvaardigd zijn.

Ten tweede merkt de vicepresident met betrekking tot de voorwaarde van spoedeisendheid op dat de betwiste nationale bepalingen al worden toegepast en ertoe hebben geleid dat een groot aantal rechters van de Sąd Najwyższy, onder wie de president en twee kamerpresidenten, met pensioen zijn gestuurd. In combinatie met de gelijktijdige verhoging van het aantal rechters van de Sąd Najwyższy van 93 tot 120 door de Poolse president, de bekendmaking van meer dan 44 vacante posten bij de Sąd Najwyższy (waaronder die van eerste president) en de benoeming door de Poolse president van minstens 27 nieuwe rechters leidt dat tot een grondige en onmiddellijke wijziging van de samenstelling van de Sąd Najwyższy. Deze wijziging van de samenstelling kan bovendien nog verdergaan indien nog andere nieuwe rechters zouden worden benoemd. Als het beroep wegens niet-nakoming van de Commissie tegen Polen uiteindelijk wordt toegewezen, zijn alle beslissingen van de Sąd Najwyższy tot het moment waarop het Hof op dat beroep wegens niet-nakoming heeft beslist, gegeven zonder de waarborgen die worden geboden door het grondrecht van alle rechtzoekenden op toegang tot een onafhankelijke rechter. De vicepresident herinnert eraan dat het vereiste van onafhankelijke rechters een van de wezenlijke onderdelen van het grondrecht op een eerlijk proces is, dat van kardinaal belang is als waarborg van de bescherming van alle rechten die rechtzoekenden aan het Unierecht ontleen en van het behoud van de in artikel 2 VEU genoemde waarden die de lidstaten gemeen hebben, met name de waarde van de rechtsstaat. De schending van een grondrecht als het recht op een onafhankelijke rechter kan dus vanwege de aard van dat recht op zich leiden tot ernstige en onherstelbare schade. In dit geval kan op grond van de hoedanigheid van rechter in laatste aanleg van de Sąd Najwyższy en van het gezag van gewijsde dat de beslissingen zouden hebben die deze rechter tot aan het arrest van het Hof op het beroep wegens niet-nakoming zou nemen, worden vastgesteld dat er een reëel risico is dat rechtzoekenden ernstige en onherstelbare schade lijden als de voorlopige maatregelen niet worden toegekend en het beroep wegens niet-nakoming door het Hof wordt toegewezen. In die omstandigheden stelt de vicepresident, in dit stadium van de procedure, vast dat de voorwaarde van spoedeisendheid is vervuld.

⁴ Vanwege het onmiddellijke risico van ernstige en onherstelbare schade in het licht van het beginsel van doeltreffende rechterlijke bescherming bij de toepassing van het Unierecht verzoekt de Commissie krachtens artikel 160, lid 7, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof dat deze voorlopige maatregelen worden toegekend nog voordat Polen zijn opmerkingen heeft ingediend.

Ten derde onderzoekt de vicepresident of de afweging van de betrokken belangen ervoor pleit dat de voorlopige maatregelen worden toegekend. Als het beroep wegens niet-nakoming niet wordt toegewezen, heeft de toekenning van de gevorderde voorlopige maatregelen enkel tot gevolg dat de toepassing van de betwiste nationale bepalingen wordt uitgesteld, aldus de vicepresident. Zij overweegt in dat verband dat de doelstelling van deze nationale bepalingen door dergelijke maatregelen niet ernstig wordt ondermijnd. In het geval dat het beroep wegens niet-nakoming wordt toegewezen, zou het grondrecht op toegang tot een onafhankelijke rechter daarentegen onherroepelijk kunnen worden geschaad doordat die bepalingen onmiddellijk zijn toegepast.

NOTA BENE: Het Hof zal later einduitspraak doen in de hoofdzaak. Een beschikking betreffende voorlopige maatregelen loopt geenszins vooruit op de beslissing in de hoofdzaak.

NOTA BENE: Een beroep wegens niet-nakoming gericht tegen een lidstaat die zijn uit het recht van de Unie voortvloeiende verplichtingen niet is nagekomen, kan worden ingesteld door de Commissie of door een andere lidstaat. Indien het Hof van Justitie de niet-nakoming vaststelt, dient de betrokken lidstaat zo snel mogelijk aan dit arrest te voldoen.

Wanneer de Commissie van oordeel is dat de lidstaat niet aan het arrest heeft voldaan, kan zij een nieuw beroep instellen en daarin financiële sancties vorderen. Worden de Commissie echter geen maatregelen tot omzetting van een richtlijn meegedeeld, dan kan het Hof van Justitie, op voorstel van de Commissie, bij het eerste arrest sancties opleggen.

Voor de media bestemd niet-officieel stuk, dat het Hof van Justitie niet bindt.

De [volledige tekst](#) van de beschikking is te vinden op de website CURIA.

Contactpersoon voor de pers: Stefaan Van der Jeught 📞 (+352) 4303 2170